

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

حامل ، متن قوانین - تصویب نامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - مذاکرات مجلس سنا
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخشنامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سؤالات

شنبه ۱۱ تیرماه ۱۳۲۹

روزنامه پویر
نایب رئیس: سید محمد شامی

سال ششم - شماره ۱۵۶۲

صفحه ۱

شماره مسلسل ۴۱

دوره شانزدهم قانونگذاری

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۴۱

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۳ شنبه ۶ تیر ماه ۱۳۲۹

فهرست مطالب:

- ۱- تصویب صورت مجلس .
- ۲- بیانات قبل از دستور آقایان: دکتر مصدق ، آزاد ، دکتر بقائی
- ۳- اعلام وصول عهدنامه مودت بین دولتین ایران و هندوستان مصوبه در مجلس سنا
- ۴- اجرای مراسم تعلیف از طرف آقای احد و هاب زاده
- ۵- طرح بودجه ۱۳۲۹ مجلس شورای ملی از ماده ۲
- ۶- معرفی هیئت دولت و تقدیم برنامه بوسیله تیمسار سیهبد رزم آرا نخست وزیر
- ۷- بقیه شور و ختم مذاکرات در بودجه ۱۳۲۹ مجلس شورای ملی
- ۸- تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه .

مجلس دو ساعت و سی و پنج دقیقه قبل از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱- تصویب صورت مجلس

رئیس - صورت غائبین جلسه گذشته قرائت
 میشود (شرح زیر قرائت شد)
 غائبین با اجازه - آقایان ، صفوی ، اورنگ ،
 منصف ، ابوالقاسم امینی ، غلامرضا فولادوند ، امیر
 نصرت اسکندری ، طباطبائی ، حاذقی ، دکتر راجی
 ناصر ذوالفقاری ، حائری زاده ، صدر میرحسینی
 غائبین بی اجازه - آقایان ، دکتر مصباح زاده ،
 قهرمان ، تولیت ، حسن اکبر ، شهاب خسروانی ، شد .
 دکتر سید امامی ، معذل ، جواد مسعودی

رئیس - نسبت بصورت جلسه نظری نیست ؟
 آقای کنجی
 گنجی - در مذاکراتی که بنده جلسه قبل عرض
 کردم اینجا ذکر شده چهارصد هزار تومان در صورتی
 که چهار هزار تن جنس است این را تقاضا میکنم
 اصلاح کنند

رئیس - اصلاح میشود دیگر نظری نیست ؟
 (گفته شد - خیر) صورت مجلس جلسه پیش تصویب
 شد .
 عده از نمایندگان - دستور

۴- بیانات قبل از دستور آقایان : دکتر

مصدق- آزاد، دکتر بقائی

رئیس- آقای مکی

مکی - بنده نوبتم را بجناب آقای دکتر

مصدق دادم

دکتر مصدق- بنده قبل از دستور میخواهم

یک عرایضی بکنم .

رئیس- بفرمائید

دکتر مصدق- فلا اعلامیه جبهه ملی و بیانیه

آیةالله کاشانی را قرائت میکنم و بعد عرایضی میخواهم

بعرض آقایان نمایندگان محترم برسانم

اعلامیه جبهه ملی

جبهه ملی بملت ایران اعلام خطر میکند و لازم

میداند غلظت و جهانی را که موجب روی کار آمدن

کابینه جدید شده اطلاع افکار عمومی جهان برساند

نمایندگان جبهه در مجلس و همچنین مطبوعات

ما از دو سه هفته باینطرف اطلاعاتی را که در زمینه

ایجاد یک حکومت « شبهه کودتا » داشته اند بدون

پروا بازگو کرده و چیزی از ابراز این حقایق مسلم

فروگذار ننموده اند .

وضع حاضر مملکت و صحنه سازیهائی که در

پس یرده صورت میگرفت نشان میداد که یک تشنج

مصنوعی و یک بحران ساختگی در تمام شئون منظور

محو حقوق اساسی مردم در حال تکوین است و

کشور ما یک بار دیگر پس از یک ربع قرن کطعم

تلخ دیکتاتوری نظامی را چشیده دوباره باستبداد و رژیم

مطلق العنانی و سلطه فردی تهدید میشود .

آنروز اکنون فرا رسیده و مطامع بیگانگان

برای پایمال کردن حقوق سیاسی و محو قانون اساسی

و لگد کوب کردن استقلال و حق حاکمیت ملی ما

دست از آستین عوامل صدیق و خد متکبران خود بیرون

آورده است و میخواهد زیر عنوان « حکومت قوی »

● عین مذاکرات مشروح چهل و یکمین جلسه از دوره شانزدهم قانونگذاری

« اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس »

دولت فعلی با انجام صلیبات زیر برده که بی همتای یک کودتای نظامی نیست میخواید زمام امور را بدست بگیرید تمام سیستمهای حساس نظامی را برای مزهوب کردن افکار تسخیر کنترول شدید نظامی قرار داده و بدون تردید حیات رژیم پارلمانی ایران را که خونهای آزادمردان و قهرمانان مشروطیت است در مضطره انداخته و زمینه را طوری چیده است که چندی نخواهد گذشت ملت ما را در هزای آزادی و عدالت و در مرگ قانون و حریت خواهد نشانید دولت سابق بدون استحضار مجلسین در فاصله یکی دو ساعت از میان رفت و حکومت جدید بدون اینکه کمترین سنن پارلمانی را رعایت کند تشکیل و سازمانهای مهم مملکتی را اشغال و آماده برای اجرای بقیه مأموریتی است که انجام آن را بعهده گرفته است .

کسی نیست که نداند با مشکلات سیاسی و اقتصادی موجود ایران یک چنین حمله بقانون اساسی و سنن مشروطیت جز اینکه حق حاکمیت و استقلال مملکت و آزادی ملت را در خطر اندازد نتیجه دیگری نخواهد داد .

بیگانگان که بهواداری از اینگونه اعمال غیر قانونی بر میزنند و افکار ملت ما را بجزئی نیشمارند خوب میدانند چه میکنند و کاملاً اطلاع دارند بچه منظور حیات یک جامعه را دچار وحشت و فرین تشویق و نا امنی می نمایند

جبهه ملی برای وفاداری بتهداتی که در برابر مردم ایران دارد ، منظور ایفای سوگندی که نمایندگان ما بکتاب مقدس آسمانی یاد کرده اند و از نظر حفظ حق که با افراد یک ملت تعلق میگیرد بجهان اعلام میدارد که بهیچوجه زیر بار تحمیل حکومتی که با تثبیت باجانب با تحمیل و اسباب چینی بیگانگان و برغم تمایلات عمومی روی کار آمده است موافقت نخواهد کرد و انتقاد خواهد داشت کدر راه حراست شائز ملی و دینی و نگهداری مشروطیت و دموکراسی جان افراد خود را فدا کند .

ما برای مقابله با این خطری که ایران و ایرانی اکنون بدان رو بر روست نیازمند به پشتیبانی تمام طبقات ملت و محتاج بصصلت اندیشی شاهنشاه جوان هستیم و نظیر دقیق دنیای دموکرات و مترقی و زنده را بظلمت مبارزه شرافتمندانه ای که در پیش داریم جلب میکنیم ساعتده بعد از ظهر دو شنبه پنجم تیر ماه ۲۹

جبهه ملی - دکتر محمد مصدق
اعلامیه حضرت آیت الله کاشانی
بسم الله خیر الاسماء العمد

بنا بجاری که از حکومتی مطلقه و مستبده دارم و زبان آنرا برای ملک و ملت ایران برای -
المیتم مشاهده کرده ام چند روز قبل یامی توسلجناب آقای دکتر مصدق پیشوای جبهه ملی بمجلس فرستادم و در آن نظر فطمی و بی خودی که مبتنی بر افکار فاطمه مسنن و مردم آزاده ایران است در باب مخالفت با هر قسم حکومت استبداد و دیکتاتوری بیان

نمودم و بدان وسیله آقای امور و مجلس شورای ملی را از روی کار آوردن این قبیل حکومتها بر حذر داشتم اینک مع التأسف می بینم باز می خواهم مملکت را از چنگال دیکتاتوری بیندازند و ملت مستبدیده ایران را که سالها طعم تلخ دیکتاتوری را چشیده و از حکومت مطلقه هزار گونه مصیبت و شکنجه دیده مجدداً گرفتار این بدبختی عظیم نمایند .
بیچارگی ما مردم اینستکه اولیای اموز گذشته عبرت نمیگیرند و امری را که سالها تجربه کرده و نتایج سوء آنرا دیده اند باز میخوانند تجربه کنند به تبعیت از افکار عامه مسلمین ناچارم مخالفت شدید و قطعی خود را با حکومتی که بر خلاف افکار عمومی و بکمال بیگانگان و تحریک و تشجیان می خواهد زمام امور را در دست بگیرد اظهار کنم و صوم مردم را برای مقاومت در مقابل این بلای عظیم که جامعه اسلامیت و ایرانیت را بقای عاجل رهسپار خواهد کرد دعوت نمایم .

البته آنچه از وطنخواهی و ملت دوستی در آقایان نمایندگان سراغ دارم بایک چنین جریانیکه مخالف استقلال مملکت و موجب اضلال ملت است موافقت نخواهند کرد و ما علی الرسول الاالبلاغ شنبه سه شنبه یازدهم رمضان المبارک ۱۳۲۹ سید ابوالقاسم کاشانی

در اوایل جنک بین المللی اول روزی در رستم آباد شیران منزل مرحوم مشیرالدوله رستم و در آنجا دیدم چند نفر میز بلژیکی حاضرند و از میزبانی اسلاک صحبت می کنند و نتیجه حرف آنها این بود که در ورآمین یک دهی را نمونه میزبانی قرار داده اند این طریق که آنده که دارای متلاصده خروار بقرا نشان و چهار سنک آب بود هر قدر عمل بدهد از املاک دیگر هم بهمان قرار مالیات بگیرند .

من در مذاکرات شرکت کردم و گفتم تنها آب و خاک ملاک میزبانی نباشد بلکه زارع خوب و زمین حاصل خیز هم باید مورد توجه قرار داده شود چه بسیار از دهاتی که آب و خاک زیادی دارند ولی بواسطه اینکه این دو عامل یا یکی از آنها را فاقدند محصولی نیده پس تنها لازم نیست که یک ده زمین زیاد داشته باشد بلکه زارع هم لازم است و چه بسیار از دهاتی که آب و زمین ورعی دارند ولی بواسطه اینکه زمین حاصل خیز ندارند محصول زیادی بدست نمی دهند در جنک بین المللی دوم که احساسات زیادی در این مملکت بفتح دولت آلمان ابراز میشد و تنها علت آن تفر بود که مردم نسبت بسیاست انگلیسی داشتند چون که حکومت دیکتاتوری را که بجان و مال مردم ایفا نمیکرد دست نشانده آن دولت میدانستند با تمام احساساتی که هوطنانم برای ملت آلمان و آرزوهائی که برای فتح آن دولت و شکست انگلیس داشتند من می گفتم که آلمان حتماً مغلوب میشود زیرا برای اینکه یک دولتی فاتح شود باید دارای سه عامل باشد که بر عوامل ثلاث طرف متخاصم مزیت و برتری داشته باشد و آن سه عامل عقل و پول و جمعیت است و هیتلر و مستخدمینش آن ها را فاقدند .

مطل نداهت برای اینستکه لازم نبود برای التاع مردم صدای خود را بلند کند و آنچه که مردم اراقان میکنند صدای بلند نیست بلکه منطلق است پول نداهت برای اینکه ذخیره طلای دنیا در امریکا و انگلیس جمع شده بود و آلمان که میخواست با فروش آذوقه و تحصیل عواید بومیه جنک بکند هرگز نمیتواحت فتح کند نفوس آن کم بود برای اینکه ده یک نفوس عالم در اختیار او نبود اکنون من بطور حتم و یقین عرض میکنم که سیاست امریکا در این مملکت فریب سیاست انگلیس را میخورد و باین جهت پیشرفت نمیکند بجای پول با آلات فرسوده جنگی میدهد که در موقع جنک حریف او از آن استفاده کند همچنانکه در کشور چین کرد .

بجای عقل ایران را بقایسه با یونان میکنند که قیاس مع الفارق است در حالی که وضعیت جغرافیائی و اجتماعی ایران بچین از یونان شبیه تر است و بجای قشون بر فرض اینکه دولت امریکا بقوئی بیش از حریف داشت چون قبل از جنک نمیتواند قشونی در این مملکت بیاورد فاتح آن کسی است که با این مملکت صاحب زارها کیلومتر مرز مشترک است .

هر قدر از هرم بیشتر میگردد بیشتر عقیده پیدا میکنم که تاریخ تکرار میشود یک روز سردار منصور زمامدار بود و دولت در خواب برفته او سبب شد که کودتا انجام شود .

دیروز هم آقای علی منصور زمامدار بود که برای همین کار آمده بود . آنهائی که میخواستند این وضعیت برایشان مردمی را آوردند که بواسطه حب جاه و تأمین مقام بعضی اینک با آنها گفتند استعفا بدهید استعفا کنید و بروند درسازمان برنامه و دیوان کشور و بانک رهنی صندلی های خود را اغفال کنند منصور همان زمامداری بود که ۴۸ ساعت قبل از استعفا وزیر دارائی خود را بمجلس معرفی نمود منصور همان نخست وزیر بود که میخواست در این جلسه جواب استضاح را بدهد پس چه شد که این نخست وزیر نیامد و مشکلات خود را در مجلس گفت و مردم را مستحضر نمود و استعفا کرد

چقدر فرق است بین رجالی که پرورش یافته عهد قدیم و دارای ایمان بوده اند با اشخاصی که در دوره دیکتاتوری بدوران رسیده و صاحب آلف و الوف شده اند .
مرحوم نجفقلی خان مصصام السلطنه بختیاری که در دوره قنرت یعنی بین مجلس سوم و چهارم و بفرمان پادشاه وقت رئیس الوزراء شده بود وقتی که خواستند وثوق الدوله را بیاورند هر چه کردند برای استعفا حاضر نشد و همیشه میگفت تا مجلس چهارم افتتاح نشده و تا بن رأی عدم اعتماد ندمد رئیس الوزراء منم و وثوق الدوله این مقام را عصب کرده است ولی دولت منصور که بمجلس معرفی شده بود و ایام قنرت هم نبود و میتوانست مشکلات سیاسی خود را در مجلس حل کند

و مصالح مملکت را بگوید و اگر قبول نشد آنوقت استعفا کند یک کلام حرف نزد و استعفا کرد و اکنون دولتی تشکیل شده که برخلاف سنن پارلمانی است و ما نمایندگان جبهه ملی نمیتوانیم با آن مخالفت نکنیم قبل از ملاقات اینجناب با سیهبد رزم آراه که بر حسب خواهش خودشان در جمعه سوم تیرماه صورت گرفت بایکی از نمایندگان راجع به برقراری دولت دیکتاتوری کدر تمام جوامع زمزمه میشد صحبت در میان بود من میگفتم اگر از طریق آزادی و دموکراسی نتوانیم کاری بکنیم از طریق اختناق و زور و قلداری برای مردم نازمانی نمیتوانیم کاری انجام دهیم ما باید قانون انتخابات ، مطبوعات و حکومت نظامی را که مصل آزادی و ترفی مملکت است اصلاح کنیم پس از آن قدمهای دیگری در اصلاح ادارات و امور اقتصادی و تعدیل بودجه برداریم

او میگفت این حرفهائی که شما میزنید برای امشب مردم شام نمیشود و من میگفتم که حکومت زور و قلداری ممکن است یک شب و یا اینکه چندسال ببرد نانی بدهد ولی تا خود مردم نتوانند در امور اجتماعی دخالت کنند هیچوقت صاحبان نمیشوند و باید همیشه سرب شام زمین بگذارند .

اصلاح قانون انتخابات سبب میشود که نمایندگان بدانند انتخابشان در دوره بعد منوط بر رضایت ملت است اصلاح قانون مطبوعات سبب میشود که جراند وزراء خائن و دزدان را معرفی کنند و قبل از محاکمه روزنامه را توقیف و مدیر آن را زندانی نکنند اصلاح قانون حکومت نظامی سبب خواهد شد که دولت نتواند همینکه مردم زبان انتقاد گشودند حکومت نظامی را اعلان و بر مخالفین خود غلبه کند تا در جامعه انتقاد نشود تا بد و خوب گفته نشود کجا مردم در صد اصلاح خود بر میآیند و بچه طریق دیگر جامعه از اصلاحات برخوردار میشوند

ما میخواهیم مملکت صاحب رجالی شود و اشخاصی در رأس امور قرار بگیرند که شاهنشاه ما بتواند در این مملکت مشروطه سلطنت کند من یقین دارم که اهل حضرت همایون شاهنشاهی میدانند که خطر حکومت دیکتاتوری در درجه اول متوجه متوجه مقام سلطنت است اکنون عرض میکنم که ما با حکومت دیکتاتوری و هر حکومتی که برخلاف افکار عمومی و آزادی تشکیل شود مخالفیم و هرگز راضی نمیشویم که در رأس این دولت کسی واقع شود که قسمت بزرگی از بدبختی های مملکت نتیجه دخالت او در سیاست است

دخالت بعضی از دول بیگانه در امور این مملکت سبب خواهد شد که دول دیگر هم همین رویه را تعقیب کنند و آنها هم از کسانی تقویت کنند که دیکتاتوری سیاه بدیکتاتوری سرخ تبدیل شود همچنانکه سوء سیاست بعضی از دول کشورچین را بهمین درد گرفتار کرده است آنهائی که میگویند اصلاحات بسته بروی کار آمدن این قبیل دولت ها است سخت در اشتباهند مردم از کسی که چند نفر سر باز تحت امر دارد ملاحظه ندارند و فقط احترام باشخاصی میکنند که مورد

مذاکرات مجلس شورای ملی
توجه جامعه هستند و تنها دولتی می تواند اقتدار پیدا کند که با تفکر هومی و قانون تکیه نماید

دولتی که از بدو ورود برخلاف سنن پارلمانی تشکیل شود دولتی که از ابتدا با اشخاص نادرست و بد سابقه همکاری کند یک چنین دولتی چطور میتواند صدر اصلاحات واقع شود

ذات نایافته از هستی بخش کی تواند که شود هستی بخش بعد از کودتا مثل اغلب از ممالک در این مملکت هم در بسیاری از شئون ظاهری ترقیات محسوسی دیده شد مثلا آهنگری توانست آهن را خوب بسازد و بنا خانه را بهتر بسازد ولی چون یکی از خصائص دولت دیکتاتوری این بود که رجال مملکت از بین برود در این یکی از شئون اجتماعی کشور ما اقتدر تنزل کرده و بقدری قحط الرجال شده که برای اصلاحات مملکت باید یکسوی متوسل شوند که غیر از اداره کردن یکمدهای سرباز و آنها هم بطور سطحی و ناقص کاربرد دیگری نکرده است . ملت ایران باید از مزایای دموکراسی کاملاً برخوردار شود و همان رویه ای که دول بزرگ دموکرات برای خود قبول کرده و از آن نتیجه گرفته اند قبول و پیروی کنند و نمیدانم چطور است دول بزرگ دموکرات تعالی و ترفی و بقای مملکت خود را در آزادی و دموکراسی تشخیم داده اند ولی در ممالکی شبیه ایران سعی میکنند که مردم را از این مزایا محروم کنند پس این نیست مگر اینکه می خواهند بوسیله اعمال خود و بوسیله کسانی که از حمایت آنها استفاده نامشروع میکنند در این ممالک بطور نامشروع اعمال نفوذ کنند . ملت ایران با هر حکومت فردی و قلداری مخالفت و مبارزه خواهد نمود من و تمام رفقایم یکدیگر قول شرف داده ایم در این جلسه بملت ایران قول میدهیم که تا جان در بدن داریم و تا وداج و سبابت مارا قاطع نکرده اند با هر حکومت انفرادی که میدانیم پس از آن با حکومت انفرادی زندگانه دیگری برقرار خودویا سیاست امریکا که بکلی از بین رفت و دولت مجاور ما با هم بسازند قویاً مخالفت می کنیم

رئیس - آقای آزاد
آزاد - بنده عرضی که میخوام بسم آقایان برسانم در نتیجه وضعیت است که امروز در کشور ایران بوجود آمده است بعد از کابینه ای که دیروز تشکیل شده برای بار دوم باز یک جریان تازه ای در تاریخ ایران باز شده است ما اگر چنانچه یک عملی را که آن دفعه کرده بودند ندیده بودیم چندان برای ما اشکال نداشت که به بینیم و بگوئیم این کابینه چه میکند ولی متأسفانه ما یکبار دیگر گرفتار چنین حکومتی شده ایم و آثار او را هم تا امروز دیده و می بینیم معروف است که اگر یک شخصی یک عملی را ندیده باشد یا نشنیده باشد و آن کار را بکند و بعد اشتباهاتی در نتیجه آن عمل بکند ارادی باو نیست ولی وقتی یک مرتبه یک عملی را دیده یا شنیده یا خودش ناظر بود و دیده که نتیجه این کار بد است باز دو مرتبه آن کار را بکند میشود گفت او مرد حافظی نیست اسحق و دیوانه است ما امروز گرفتار شده ایم

با یک وضعیت که بیست سال پیشه این وضعیت را دیده ایم این وضعیت که در این بیست سال بود و هر چه برای ملت ایران داشت یک ضررهای شخصی و ملی ضررهای مملکتی بنده مختصری راجع باین مجلس که آقایان تشریف دارید عرض میکنم در دوره گذشته مرا گرفتند حبس کردند من هیچ تصیری نداختم فقط یک کسی گزارش داده بود که آزاد یک حزبی تشکیل داده است یک حزب انقلابی بنده چند نفر رفیق داشتم که از آن رفیقهای من الان یکی دو نفرشان در این مجلس هستند یکی از آنها آقای عبدالرحمن فرامرزی است یکی هم آقای فرهودی ، راجع بگرفتاری که من داشتم در گذشته که مرا گرفته بودند گفته بودند که آزاد یک حزب انقلابی تشکیل داده (فرامرزی -

دور مرتبه بفرمائید آقا) عرض کردم دو تا رفیق من در آنوقت داشتم که یکی آقای فرامرزی بودند و یکی هم آقای فرهودی که اینها البته آنوقت بودند عرض کنم حضورتان که ما را گرفته بودند و بردند ، بعد از مدتی از ما تعقیب کردند و استنطاق کردند ، مستنطق نوشته بودند که آزاد هیچ تصیری نداشته است ، این عین گزارش است که در پرونده هست و در روزنامهها این جریان منعکس شده بود ، ولی چون یک روزنامه نویسی است و افکار انقلابی در روزنامه اثر نوشته و حزب تشکیل داده است یا بایستی اعدام شود و یا باید از ایران تبعید بشود و یا باید حبس ابد بشود این گزارش را بعرض شاه سابق رسانیده بودند و ایشان در حاشیه بخط خودشان مرقوم فرموده بودند ابد حبس بشود (قیه زاده - او گناه نداشته تصیر آن را برت دهنده بوده است) همین آقای قبادیانی که اینجا ملاحظه می فرمائید ایشان را با برادرشان آوردند حبس کردند . جرم ایشان و برادرشان از بنده یک قدری کمتر بود جرم من این بود که یک حزب درست کرده بودم و یک مطالبی در روزنامه نوشته بودم ولی ایشان هیچ اینکار را هم نکرده بودند فقط گزارش داده بودند که خسرو برادر ایشان طرفدار انقلاب است هر دو برادر را بنده سال حبس محکوم کردند گزارش دادند حبس خسرو تمام شده دستور داد تبعیدش کردند بعد از چند روز دیگر گزارش دادند قبادیان حبس تمام شده است شاه برئیس شهربانی گفت مگر زندان مهمانخانه است که هر روز گزارش میدهد فلاکس ده سال حبس تمام شده است بندهم یک کافی آمده که آقای قبادیان تا ابد در حبس بماند ایشان ماند و هر روز در زندان کنفرانس میداند که زندانیان را باید از بین ببرید اگر این جریان یک مدتی طول میکشد هر چه بختیاری و امثال آنها در در آنجا بودند همه از بین میرفتند این یک حکومتی بود که بدون تقصیر و بدون حق یکمده مردم یکنه را بر میداشتند سیرندونتا اید آنها را حبس میکردند این حکومتی که در آن دوره تشکیل شده بود این بود رضا شاه نسبت بن من هیچ سابقه بدی نداشت و منم با او نظر بدی نداختم ولی بیشتر این عملیات روی سیاست خارجی بود برای اینکه خارجیا در ایران یک منافعی داشته که

ایران بهرین تشخص داده‌اید که مبارزه مع آزادی
 نخست بر اساس همین اصل مقدس و بر پایه جهاد و شجاعت
 نایب در راه راسی و آزادی قرار گرفته است
 یک سال و چند ماه پیش استیضاح من از دولت ساعد
 بر همین اساس بود، مبارزه ما در انتخابات دوره
 ۱۶ بر همین پایه قرار گرفت. متشکل شدن
 آزادی خواهان و ایجاد جبهه ملی هم معهود بگری
 جز جهاد در راه آزادی سیاسی و استقلال ورهائی ملت
 از زنجیرهای اسارت و بندگی نداشت. در این میدان
 راهزنی ما جز مثل آزادی چیز دیگری نبود و قیامت
 آمل ما جز استقرار و استحکام مبانی رژیم حکومت
 سلطنت ملی چیز دیگری نبوده است. اکنون مشاهده
 می کنیم که در دست برخلاف آنچه مورد انتظار آرزوی
 ملت ایران بود و برخلاف اصول محقق که در منشور
 آتلتیک و اعلامیه اخیر حقوق بشر از طرف زمام
 داران ملل آزاد بخواند و دمکرات طرح و تصویب و تضمین
 گردیده بود امروز ملت ایران را با کمال خونسردی در
 برابر یک عمل انجام شده و یک حکومت صدرصد
 مغالط با قانون اساسی و اصول مسلم آزادی سیاسی
 قرار می دهند. راجع به شخصیت کسی که با عنوان نخست
 وزیری باین مجلس خواهد آمد گفتنی های بسیاری
 گفته شده و لازم بتوضیح مفصل نیست که ایشان عملاً
 اثبات کرده اند که مزاج و فطرتشان با موازین قانون
 اساسی و آزادی سیاسی و احترام بافکار عمومی به
 هیچوجه سازگاری ندارد. ما آنچه در مبارزه خودمان
 به پیشگاه ملت ایران از روز استیضاح بیان کرده
 ایم امروز برای همین مشاهده میشود و جامه عمل
 میبوشد. آقایان بخاطر دارند که در ۱۵ ماه قبل در
 پشت همین تریبون بنده راجع بحکومت دیکتاتوری
 صحبت کردم و در پشت همین تریبون گفتم که عمال
 سیاست نفت میخوانند دیکتاتوری نظامی را بر ما تحمیل
 کنند، جواب آنچه حرفهای من و آن استیضاح من
 فقط یک کلمه تکذیب بود که از طرف ساعد بیچاره در
 پشت این تریبون ادا شد. بهر فحایم مرا تکذیب کردند
 ولی الان می بینید که پس از ۱۵ ماه آن پیشگویی
 جامه عمل بخود پوشیده است برای اینکه اگر در
 آن موقع فقط سیاست انگلیس پشتیبان این حکومت
 زور بود امروز وضع عوض شده و سیاست آمریکا هم
 گول سیاست انگلیس را خورد و با این فریب آن
 ملتی که ادعای ییشوائی آزادی و دموکراسی را در
 دنیا می کند همانسان که بعد از جنگ بین الملل اول آن
 دیکتاتور سیاه پوست را بر ما تحمیل کردند، همانطور
 که اکنون از باودائی در هندوچین تقویت میکنند یک
 حکومت آزادی کش قلدزی بر ملت بیچاره ایران که
 تنها گناهی، تنها گناهش تحمل تمام صدمات و معرومیت
 ها برای پیروزی آنان بود تحمیل میکنند. آن عرایض
 آنروز بنده را بخاطر بیاورید. امروز هم اعلام می
 کنم که بر خلاف تصور بعضی سیاستهای یگانه ای
 که پشتیبان این حکومت جدید هستند نخست وزیر
 فعلی بواسطه عدم اتکاء بافکار صومی و اعتداف قاطبه
 مردم برای حصول نتیجه مثبت و آنچه بعنوان اجرای
 قشده های اصلاحی پیش کشیده میشود تا اگر خواهد
 بود با اصل خلاف قانون و خلاف آزادی و خلاف

رئیس - آقای دکتر فانی

ما دو پشت این تریبون در برابر ملت ایران بکلام
 صمیمی سوگند یاد کردیم که قانون اساسی که
 مبانی آزادی سیاسی و مظهر رژیم حکومت ملی
 ملت یا وفا به همین و بطن خیانت نکیم. شما ملت

این باید نوشته بشود که ما باید اینجا اظهار
 نظر کنیم.
 رئیس - بکسیبسون میروید و بعد می آید بمجلس
 و این عبارت نباشد هم ما همین کار را خواهیم کرد
**۴ - اجرای مراسم تعلیف از طرف
 آقای احد وهاب زاده**
 (در این هنگام کلام الله مجید را با احترامات لازم
 بتلاز جلسه آوردند آقای وهاب زاده قسم نامه را شرح
 زیر قرائت و امضاء کردند)
 من که در ذیل امضا می کنم خداوند را به شهادت
 می طلبم و بر آن معجز قسم یاد می کنم مادام که حقوق مجلس
 و مجلسیان مطابق قانون اساسی محفوظ و معجزی است
 تکالیفی را که بن رجوع شده است مهما امکان با کمال
 درستی و جدوجهد انجام داده و نسبت با اعلی حضرت متبوع
 عادل مغفم خود صدیق و راستگو باشم و با اساس سلطنت
 و حقوق ملت خیانت ننمایم و هیچ منظوری نداشته باشم جز
 فواید و مصالح دولت و ملت ایران

۵ - طرح بودجه ۱۳۲۹ مجلس شورای ملی از ماهه ۲

رئیس - ماده دوم بودجه مجلس مطرح است
 ماده دوم بودجه بشرح زیر قرائت شد
 ماده دوم - برای حقوق و هزینه دوازده ماهه سال
 ۱۳۲۹ اداره چاپخانه مجلس ده میلیون و هفتصد و
 پنجاه هزار و هشتصد و نود و هفت ریال (۱۰۷۵۰۰۸۹۷)
 مطابق فقرات ۱ و ۲ ضمیمه اعتبار بکارپردازی
 مجلس داده میشود.
 تبصره - بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود
 کمک هزینه کارگران فنی چاپخانه مجلس را تا آخر سال
 ۱۳۲۹ از محل درآمد چاپخانه مجلس بپردازد
 رئیس - کسی اجازه نطق نخواست است
 بنا بر این پیشنهاد هائی که رسیده است قرائت
 می شود.
 (پیشنهاد آقای ملک مدنی بشرح زیر
 قرائت شد)
 ماده ۲ پیشنهاد میشود: تبصره - سوابق
 خدمت کارمندان فنی مجلس شورای ملی در قسمت
 فنی چاپخانه مجلس جزو سنین خدمت رسمی آنان
 محسوب و مشمول کلیه مقررات و قوانین استخدامی
 میباشد احکام آنان با احتساب سوابق مذکور اصلاح
 و ابلاغ خواهد شد. کسور بازنشستگی ایام خدمت بالا در
 ۳۶ قسط سه ساله کسرو بصندوق بازنشستگی ارسال میگردد.
 رئیس - آقای ملک مدنی (مغیر - پیشنهاد
 خرج است)
**صدر زاده - در همین زمینه هم آقای حسین مکی و
 آقای مصدعلی مسعودی پیشنهاد کردند**
**ملک مدنی - در ماده اول من راجع
 به این پیشنهادی که مکررم توضیح دادم
 و بطلب نظر جناب آقای مغیر و جناب آقای پالیزی
 کردم نمیدانم مطالعه کردند یا نه نظریه چون من
 عادت ندارم وقت مجلس را بیکم توضیح زیادی
 لازم ندارد قضیه خیلی روشن است یک عده کارمندان
 بوده اند که سابقاً در قسمت چاپخانه مجلس کار میکردند**

۳ - اعلام وصول عهد نامه مودت بین دولتین ایران و هندوستان مصوبه در مجلس سنا

رئیس - طرح اولاً امروز توزیع نشده تا بنیاً
 باید وزیر مربوطه حاضر باشد هم وزیر دارائی وهم
 وزیر راه باید باشند. فعلاً یک نامه ای است که از مجلس
 سنا رسیده و برای اطلاع آقایان قرائت میشود و
 بکسیبسون مربوطه ارجاع میشود
 (نامه مجلس سنا بشرح زیر قرائت شد)
 ریاست محترم مجلس شورای ملی، قانون عهدنامه
 مودت بین دولتین ایران و هندوستان که مشتمل بر یک
 مقدمه و ۵ ماده میباشد در جلسه روز شنبه ۲۷ خرداد
 ۱۳۲۹ بتصویب مجلس سنا رسیده است این نظر و نوشت
 آن ارسال میگردد. رئیس مجلس سنا - تقی زاده
 رئیس - بکسیبسون مربوطه رجوع میشود
**شوشتری - رونوشت آن برای چه ارسال
 شده؟ باید توضیح بدهند. این ناقص است. بدین پایه است**

بعد بکار مجلس منتقل شده اند در اینجا آن سوابق
 خدمتشان را باید محفوظ بماند زیرا آنها روز
 تقاعدشان که میرسد باید حقوق آنها کافی باشد برای
 اینکه بتوانند زندگی کنند عرشان اگر در اینجا
 گذشته قسمت فنی چاپخانه مجلس و قسمت اداری مجلس هر
 دو از مؤسسان است که بجز مجلس است و بنظر بنده
 مورد دارد که آقایان توجه بفرمایند و حقوق حقه
 آنها را تأمین کنند که با آسایش خیال مشغول انجام
 وظیفه باشند
 رئیس - آقای مغیر
**اردلان - بنده خواستم عرض کنم این پیشنهادی
 که نماینده محترم فرمودند پیشنهاد خرج است
 آقای رئیس پیشنهاد خرج است که نبشود در شورای
 گرفت برای اینکه آقای ملک پیشنهادی که جناب
 عالی فرمودید یک هزینه اضافی بوجود خواهد آورد
 و اصولاً قابل رأی نیست مهذا بنده یک توضیحاتی
 عرض میکنم جناب عالی هم توجه بفرمایید فرض بفرمایید
 که در کارخانه حریر بافی چالوس یک عده کارگر
 هستند و همه هم حقوق میگیرند ده سال یا نوزده سال
 می آیند بدمبروند در یک وزارتخانه ای سمتی پیدا می
 کنند اگر بخواهیم آن سوابق را حساب کنیم این
 فرد میشود رتبه ۸ و ۹ (شوشتری - مثل اینکه
 شدند) این بودجه مملکت را بقدری بالا میبرد
 که قابل تحمل نیست بعلاوه برای یک نفر دو نفر محسوس
 شاید نباشد ولی وقتی ما یک سابقه ای را قائل شدیم
 هر کارگر فنی در هر چاپخانه ای کار کرد بعد از ۱۵
 سال ۱۶ سال آمد در یک وزارتخانه ای یک معمری می
 شد آن سوابق را اگر ما بخواهیم حساب کنیم می
 شود رتبه ۹ این اصلاً قابل قبول نیست بودجه مملکت
 بهیچ صورتی نمیتواند قبول کند بنده آقایان عرض
 کردم که کارگران چاپخانه مجلس شورای ملی یک
 قانون بسیار خوبی دارند با اسم قانون کار که میتوانند
 استفاده کنند اما اینها را نمیتواند مشمول قانون استخدام
 کشوری کرد این را استدعا میکنم حضرتعالی هم
 موافقت بفرمایید پیشنهادتان را پس بگیری و ما اگر
 بخواهیم رأی یک همچو ماده ای بدیم یک بودجه
 فوق العاده سنگینی تحمیل باین مملکت خواهیم کرد**

رئیس - آقای ملک مدنی

اولاً جناب آقای اردلان مجلس
 شورای ملی باید طرفدار حق و عدالت باشد (صحیح -
 است) مجلس شورای ملی اگر در داخله خودش و
 نسبت با اعضا و کارکنان خودش حق آنها را حفظ
 نکند نمیتواند در قسمتهای دیگر جلوگیری از بی
 عدالتی ها بکند (صحیح است) اینها عده زیادی
 هستند صورتشان هست بنده اینرا خدمتتان خواستم توضیح
 بیشتری بدیم اینها چند نفر بیشتر نیستند و در بودجه
 مجلس تأثیری ندارد بعلاوه چاپخانه مجلس جز مجلس
 است مستخدمین گاهی از این جا به آنجا منتقل میشوند مجلس
 رئیس اداره حسابداری پرآمور کردید چاپخانه مجلس را
 اداره کرد چاپخانه مجلس با یک چاپخانه خارج و
 مؤسسه خارجی خیلی فرق دارد جناب عالی یک مرد با
 وجدانی هستید من خودم همیشه در پشت این تریبون

رئیس - آقای احد وهاب زاده

بنده خواستم عرض کنم این پیشنهادی
 که نماینده محترم فرمودند پیشنهاد خرج است
 آقای رئیس پیشنهاد خرج است که نبشود در شورای
 گرفت برای اینکه آقای ملک پیشنهادی که جناب
 عالی فرمودید یک هزینه اضافی بوجود خواهد آورد
 و اصولاً قابل رأی نیست مهذا بنده یک توضیحاتی
 عرض میکنم جناب عالی هم توجه بفرمایید فرض بفرمایید
 که در کارخانه حریر بافی چالوس یک عده کارگر
 هستند و همه هم حقوق میگیرند ده سال یا نوزده سال
 می آیند بدمبروند در یک وزارتخانه ای سمتی پیدا می
 کنند اگر بخواهیم آن سوابق را حساب کنیم این
 فرد میشود رتبه ۸ و ۹ (شوشتری - مثل اینکه
 شدند) این بودجه مملکت را بقدری بالا میبرد
 که قابل تحمل نیست بعلاوه برای یک نفر دو نفر محسوس
 شاید نباشد ولی وقتی ما یک سابقه ای را قائل شدیم
 هر کارگر فنی در هر چاپخانه ای کار کرد بعد از ۱۵
 سال ۱۶ سال آمد در یک وزارتخانه ای یک معمری می
 شد آن سوابق را اگر ما بخواهیم حساب کنیم می
 شود رتبه ۹ این اصلاً قابل قبول نیست بودجه مملکت
 بهیچ صورتی نمیتواند قبول کند بنده آقایان عرض
 کردم که کارگران چاپخانه مجلس شورای ملی یک
 قانون بسیار خوبی دارند با اسم قانون کار که میتوانند
 استفاده کنند اما اینها را نمیتواند مشمول قانون استخدام
 کشوری کرد این را استدعا میکنم حضرتعالی هم
 موافقت بفرمایید پیشنهادتان را پس بگیری و ما اگر
 بخواهیم رأی یک همچو ماده ای بدیم یک بودجه
 فوق العاده سنگینی تحمیل باین مملکت خواهیم کرد

بنفاید شما احترام گذاشته ام شما یک و یکتی
 طرفدار حق و عدالت هستید انصاف نیست که بیکم
 که در آنجا کار کرده اند سابقه خدمت دارند در آنجا
 که حالا بکار اداری منتقل شده اند سنوانی را که
 در آنجا خدمت کرده اند جزء سنین خدمتشان محسوب
 نشود اینها چند نفر بیشتر نیستند اسامی آنها را بدیم
 خدمتشان و استعدادهای آنها را بنایت بفرمایند عرض
 کنم شایسته مقام نمایندگان نیست که اگر جانی حرف
 حقی دید ولو برخلاف نظریه خودش باشد آن را
 قبول کند (صحیح است) بنده اعتقاد این است که
 اساساً رویه ما بایستی اینطور باشد که هر لایحه ای در
 این مجلس آورده که مخالف منافع شخص من بود
 ولی موافق منافع مملکت و همام بود ما باید او را
 قبول کنیم منافع شخصی و نظریات شخص نباید بحکومت
 کند بنده میدانم که آقایان هیچکدام نظریات
 خصوصی ندارند و کبسیبسون محاسبات و کارپردازی
 مجلس تصدیقاتی گرفته و مجلس میتواند پیشنهادات
 اصلاحی بدهد پیشنهاد خرج هم نیست ما میگوئیم
 سوابق اینها را در پرسنل اضافه کنید
 رئیس - آقای اردلان
**اردلان - بنده خواستم بجناب آقای ملک
 عرض کنم که بنده مخالفی که کردم یک مخالفت
 اصولی بود و الا شخص بنده اگر میبایستی از
 حقوق خودم کسر بکنم و چیزی بدیم حاضر بودم
 ولی شما باشید اگر کسی سابقه در چاپخانه مجلس
 داشته باشد میتواند آن سوابق را جزء خدمت او
 حساب کند؟ این تحمیل به بودجه مملکت است
 این کار اصولاً صحیح نیست حالا بنده بنظر مجلس
 شورای ملی است**
 رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای
 ملک مدنی آقایان موافقتن قیام کنند (اغلب برخاستند)
 تصویب شد. پیشنهاد دیگری از آقای مسعودی و
 یکی دیگر از آقایان رسیده که مشابه این است
 که تصویب شده و چون پیشنهاد دیگری نیست به
 ماده دوم باین اصلاح رأی گرفته میشود آقایانی که
 موافقتن قیام کنند (اغلب برخاستند) تصویب شده اند
 سوم قرائت میشود
 (شرح زیر قرائت شد)
 ماده سوم برای حقوق و هزینه دوازده ماهه سال
 ۱۳۲۹ اداره روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران مبلغ
 سه میلیون و سیصد و بیست و یک هزار و نهصد و هشت
 ریال (۳۰۲۱۹۶۰) مطابق فقرات ۲ و ۱ ضمیمه
 اعتبار بکار پردازی مجلس داده میشود.
 تبصره - بکار پردازی مجلس اجازه دادمی
 شود صورت مشروح مذاکرات مجلس را تا دوره
 ششم طبع و منتشر نماید و هزینه آنرا از محل
 دستزد و استنساخ و بهای کاغذ و طبع از محل
 صرفه جوئی های بودجه سال ۱۳۲۹ مجلس بپردازد
 رئیس - در این ماده کسی اجازه نکرده است.
 (شوشتری - بنده مخالفم) بفرمایید.
**شوشتری - اسم الله الرحمن الرحیم الرحیم
 بنده اصولاً اگر مخالفت باین ماده میکنم اثر نظر
 مخالفت با چاپخانه مجلس و روزنامه رسمی کشور نیست.**

رئیس - آقای احد وهاب زاده

بنده خواستم عرض کنم این پیشنهادی
 که نماینده محترم فرمودند پیشنهاد خرج است
 آقای رئیس پیشنهاد خرج است که نبشود در شورای
 گرفت برای اینکه آقای ملک پیشنهادی که جناب
 عالی فرمودید یک هزینه اضافی بوجود خواهد آورد
 و اصولاً قابل رأی نیست مهذا بنده یک توضیحاتی
 عرض میکنم جناب عالی هم توجه بفرمایید فرض بفرمایید
 که در کارخانه حریر بافی چالوس یک عده کارگر
 هستند و همه هم حقوق میگیرند ده سال یا نوزده سال
 می آیند بدمبروند در یک وزارتخانه ای سمتی پیدا می
 کنند اگر بخواهیم آن سوابق را حساب کنیم این
 فرد میشود رتبه ۸ و ۹ (شوشتری - مثل اینکه
 شدند) این بودجه مملکت را بقدری بالا میبرد
 که قابل تحمل نیست بعلاوه برای یک نفر دو نفر محسوس
 شاید نباشد ولی وقتی ما یک سابقه ای را قائل شدیم
 هر کارگر فنی در هر چاپخانه ای کار کرد بعد از ۱۵
 سال ۱۶ سال آمد در یک وزارتخانه ای یک معمری می
 شد آن سوابق را اگر ما بخواهیم حساب کنیم می
 شود رتبه ۹ این اصلاً قابل قبول نیست بودجه مملکت
 بهیچ صورتی نمیتواند قبول کند بنده آقایان عرض
 کردم که کارگران چاپخانه مجلس شورای ملی یک
 قانون بسیار خوبی دارند با اسم قانون کار که میتوانند
 استفاده کنند اما اینها را نمیتواند مشمول قانون استخدام
 کشوری کرد این را استدعا میکنم حضرتعالی هم
 موافقت بفرمایید پیشنهادتان را پس بگیری و ما اگر
 بخواهیم رأی یک همچو ماده ای بدیم یک بودجه
 فوق العاده سنگینی تحمیل باین مملکت خواهیم کرد

تعیین کرده‌ام تسلیم نمی‌شویم. هما رئیس مجلس بودید که صلح تعیین انجام شد. (زنک مستد رئیس)
فقیه زاده همیشه این‌ده نفر نیکبندانند مجلس کارکنند مگر حکومت مشروطه نیست؟
نمایندگان فراکسیون وطن - ماتسلیم دیکتاتوری نمی‌شویم (زنک مستد رئیس)
رئیس - مگر مملکت مشروطه نیست بشینید آقایان.

پیراسته - اینها هوام فریبی است.
دکتر بقائی - مادر اینجا تنها هستیم ولی ملت ایران تسلیم نخواهد شد (همه نمایندگان)
نصرتیان - مجلس که مطیع شش نفر نمیشود
هوشتری - حکومت پارلمانی است (زنک مستد رئیس)

پیراسته - اینها هیچکدام حق ندارند در مقررات این مملکت دخالت کنند، (زنک مستد رئیس)
دکتر بقائی - ما نمایندگان تهران هستیم و بنام ملت ایران زیر بار دیکتاتوری نمی‌رویم (زنک مستد رئیس)

شوهرتری - اجازه بدهید آقایان حکومت پارلمانی، حکومت ۰۰۰۰
(در این موقع بعلت بهم خوردن حال دکتر مصدق چند لحظه سکوت مجلس را فرا گرفت)

قیومورقاش - آقایان و کلا از مجلس بیرون نروید بشینید.
پیراسته - آقای شوهرتری بصحبت خود ادامه بدهید.
رئیس - اجازه بامن است آقای شوهرتری بفرمائید

شوهرتری - عرض کردم مخالفت اصولی از نظر آنست که روزنامه رسمی در طبع اعلان مناقصه‌ها و مزایمها باید از نظر صوم بگذرد و تمام مردم از نظر ضرورت مملکت شرکت جویند نه اینکه روزنامه در بوته اختفا و اجمال آنهم بطور ناقص طبع و نشر شود که این معنی سوء تفاهم ایجاد کرده در علم زیاد از روزنامه‌های کثیرالانتشار مملکت توجه فرمودید روزی از روزها ۰۰۰

رئیس - آقای شوهرتری باختصار بفرمائید شوهرتری - چشم، روزها از روزها در منزل جناب آقای رفیع نشسته بودم و جناب آقای عباس خلیلی و دوسه نفر از مدینان محترم روزنامه‌های کثیرالانتشار مرا متذکر کردند که این نحوه انتشار روزنامه رسمی بر ضرر مجلس شورای ملی و هم مملکت وارد نیست گفتند که مجلس شورای ملی صمید و چند هزار تومان بابت این روزنامه در سال خرج میکند و شاید از همین پول اعلانات است که مبالغی از اعلانات میگیرد در صورتی که این روزنامه را اگر از این وضعیت خارج کنید و بعهید بدست روزنامه‌ها و اعلاناتی متعلقه بوزارت ما در آن بگذارید جناب آقای

رفیع شامند گفتند ما حاضریم مامی صدهزار تومان هم به مجلس شورای ملی تقدیم کنیم که از این صورت بیرون بیاید جناب آقای قائم مقام آنجا شریف داشتند البته موضوع، موضوع مهمی بود آدم با جناب آقای کتبی‌های صحبت کردم ایشان تردید کردند گفتند من نمیدانم، عرض من در اینجا نسبت باین ماده این است که روزنامه رسمی با وضعی که فعلا انتشار پیدا میکند

از نظر مردم، نوع کار مردم که میخواهند در مناقصه‌ها، مزایده‌ها شرکت کنند این نفع نمیرساند بناء علیهذا بقیه من باید نمایندگان محترم ریاست محترم مجلس شورای ملی و هیئت رئیسه فکری در این کار بفرمایند ما که واقعا کفرضی نداریم اگر این انتشار بدست روزنامه هاراجع است بر گردانند و این قلم را از بوجه حذف کنند آزادش بگذارند و گرنه من را قانع کنند که از این جهت باین کیفیت و باین وضعیت بهتر است.

رئیس - بنده لازم است توضیحات مختصری راجع به تظاهراتی که آقایان میکنند عرض کنم در مملکت ما همه جای دنیا که مشروطه دارند (دکتر شایگان - مشروطه نیست) هیچ تردیدی نیست که مرکز حل و عقد امور مجلس شورای ملی است (صحیح است) بنده کار ندارم که مجلس شورای ملی چه نظری اتخاذ میکند صحیح یا سقیم ولی وقتی یک نفر هر کسی که میخواهد باشد طرف اعتماد اکثریت مجلس شورای ملی واقع شد میماند اگر نشد می‌رود (صحیح است) این اجازه با مجلس است اما اگر حالا فرض می‌کنیم .... (جمال امامی - حسنعلی) نفع امام زین العابدین علیه السلام ما میتوانیم بگویم بیاید (که از معالات است در مثل مناقشه نیست) ۱۰ نفر ۲۰ نفر ۳۰ نفر در مجلس شورای ملی میتوانند اظهار عقیده بکنند عقیده شان هم محترم امانت و اعتماد مجلس شورای ملی را از کار بیاندازند (صحیح است)

دکتر شایگان - اصول رعایت نشده
رکتر بقائی - در همین مجلس آیت الله کاشانی را تعیین کردند شما هیچ اقدامی نکرده‌اید بر خلاف مشروطیت بود.

رئیس - من خود اقدام کردم.
نورالدین امامی - (اشاره با اقلیت) شما حق ندارید افکارا اکثریت را ترور کنید حرفی ندارید بروید پشت تریبون بزنید

رئیس - آقای نخست‌وزیر (در این موقع چند نفر از تماشاچیان ظاهر کرده و دست زدند)

دکتر بقائی - برای ناچهای مظالم خان اینطور میکنند می‌بینم آنروزی که این گردن کلفت هارا بالای در بکشند.

رئیس - تمام تماشاچی‌ها آنهاست که دست زدند بیرون کنید
دکتر بقائی - اینطور مجلس را مرعوب میکنند مجلس مرعوب است، ملت مرعوب است.

رئیس - ماده ۲۰۶ این نام داخل فراموش میشود

(شرح زیر قرائت شد)

ماده ۲۰۶ - هر يك از تماهاچیان ۰۰۰
دکتر بقائی - دودش اتوی چشم خود شما ها خواهد رفت چوب بست‌های دیکتاتوری بالاخره نابود خواهد شد، چوب بست را بدور میریزند (زنک مستد رئیس)

رئیس - خود شما که نیکبدارید نظم حفظ شود بفرمائید آقا ماده ۲۰۶ این نام را
ماده ۲۰۶ - هر يك از تماهاچیان و نمایندگان جرایم که باعث افتشاش ۰۰۰

دکتر شایگان - چرا میخوانی.
رئیس - میخوانند برای کسانی که مغل نظم هستند، بفرمائید آقای صدر زاده
ماده ۲۰۶ هر يك از تماهاچیان و نمایندگان جرایم که باعث افتشاش یا اختلال نظم مجلس شود و یا نسبت ۰۰۰۰۰ (همه نمایندگان اقلیت)

دکتر بقائی - ما زیر بار دیکتاتوری نمی‌رویم.
فقیه زاده - بفرمائید آقای رئیس‌الوزراء.
نخست‌وزیر - (سپید رزم آراه) بنده بسیار مفتخرم (مکمل) البته افتخار هم دارد پشتیبانی آمریکا و انگلیس با کمال افتخار و با اتکاء با کثرت مجلس شورای ملی (صحیح است) امروز مطالبی را که لازم است عرض می‌رسانم روز گذشته حساب‌الامر اعلیحضرت هادیونی این جانب مأمور تشکیل دولت شدم (دکتر مصدق - اعلیحضرت را مجبور کردند) در اجرای امر شاهانه هیئت دولت تشکیل شدو باین شرح باطلاع میرسد (دکتر مصدق - آمریکا و انگلیس شمارا آورده) وزیر دارائی آقای دکتر تقی نسر و تا ورود ایشان بتهران آقای عبدالباقی شامی معاون آن وزارتخانه مهده دار امور مربوطه خواهند بود کفیل وزارت امور خارجه آقای محمود صلاحی، وزیر دادگستری آقای محمد علی بوذری (جمعی از نمایندگان - انشاء الله مبارک است) وزیر جنگ تیسار سر لشکر عبدالله هدایت، وزیر اقتصاد ملی آقای دکتر مرتضی آزموده، وزیر فرهنگ آقای دکتر شمس‌الدین جزایری (جمعی از نمایندگان - مبارک است) وزیر کشاورزی آقای مهندس ابراهیم مهدوی (جمعی از نمایندگان - بسیار مبارک است) وزیر بهداری آقای دکتر جهانشاه صالح (بسیار مبارک است) وزیر کار آقای دکتر محمد نغمی و تا ورود ایشان به تهران آقای پرویز خوانساری معاون آن وزارتخانه هم‌مدار امور مربوطه خواهند بود. وزارت راه تا تعیین وزیر آقای مهندس جعفر شریف امامی معاون آنوزارتخانه هم‌مدار امور میباشد. وزارت پست و تلگراف تا تعیین وزیر آقای مهندس اشراقی معاون آن وزارت خانه هم‌مدار امور میباشد. وزارت کشور را خود اینجناب هم‌مدار خواهم بود و آقای دکتر مسن نصر بمعاونت آن وزارت خانه معرفی میشوند (دکتر - مصدق - این کابینه برای خود شما خوب خواهد بود) اجازه می‌خواهم پس از اینکه هیئت دولت خود را باین شرح به پیشگاه مجلس شورای ملی و نمایندگان

محترم معرفی کردم منظورهای را که امروزه تمام با آن دوبرو هستیم عرض برسانم (دکتر بقائی - تمام این جنایات را شما ایجاد کردید) ما امروز در موقعی میشه دولت را معرفی میکنیم که اوضاع کشور آشفته است (صحیح است) بی نظمی است ما بی نظمی و بی تربیتی را ناظر هستیم و می‌بینیم گویانکه آقایان نمایندگان محترم جزئیات امر را مستحضر هستند ولی اجازه می‌خواهم تا حدی که وقت اکتفا میکند و اجازه میدهد جزئیاتی عرض برسانم (فقیه زاده - بفرمائید) امروز مردم این کشور دچار فقر و فاقه هستند و آنچه که نگاه میکنیم جز يك مشت بیچاره، مستأصل، فقیر چیزی نمی‌بینیم (صحیح است) يك روزی در کوچه‌های شهر شما فقط به افراد فقیر بر می‌خورید اما امروز در کوچه‌ها فامیلهای فقیر نشسته‌اند و بچه‌ها هستند که در گداز می‌نشینند امروز فقر و فاقه در این مملکت بجائی رسیده که در تمام شهرها، استانها و نواحی مملکت تمام مردم از بیچارگی و استیصال مینالند (صحیح است) اشخاص ثروتمند و آنهائی که دارای سرمایه و مکتبی هستند بواسطه عدم وجود امنیت سرمایه‌های خودشان را بسرعت از این مملکت خارج میکنند (مکی - شما کردید) ولی وقتی توجه بکنیم می‌بینیم سایر مردم هم حتی دارا بدین صورت است فقیرم باین صورتی است که می‌بینیم و باین وضع است که ملاحظه میکنید (دکتر شایگان - پشت سر شما بیگانگان هستند) وضع اداری در این مدت بطوری است که مردم در تمام شهرتانش از زندگانی خود ناراضی هستند می‌بینیم و ملاحظه میکنیم که اصول اداری طووری است که اشخاص فهیده، معصلین یا اشخاصی که دارای مشاغل مختلف میباشدند از اوضاع ناراضی هستند (دکتر شایگان - از شما ناراضی هستند) و کمال عدم رضایت را اوضاع و جریان دارند ما وقتی توجه کنیم می‌بینیم وضعیت هرمان شهرتانش و نقاط مختلف کشور پس از سایرین دراز که ما ادهای تمدن داریم می‌بینیم در کشور ما پیش از صد موتور بیشتر وجود ندارد (صحیح است) و آنهم صدمتوری که پیش از دو نکت کار میکنند امروز می‌بینیم در این کشور که هر های مهم داریم می‌بینیم پیش از دوشهر نیست که لوله کشی شده یکی بیرجند و یکی اهواز (همه نمایندگان اقلیت) این وضع بدبختی ماو این چیزی است که ما با آن دسه بگریان هستیم امروز این هیئت دولت (دکتر بقائی - کدام دولت) در پیشگاه مجلس خود را معرفی می‌کند این هیئت دولت برای اینکه این بدبختیها را از بین ببرد حاضر است و همکاری صمیمانه و کلاه را هم میخواهد و مرض می‌رساند که این عده مثل يك عده سر یاز فداکار برای تارچیان خودشان در راه خدمت مملکت و خدمت به ملت از هیچگونه فداکاری برای مین خود فرو گذار نخواهد کرد ما با تمام اظهارات، تمام تحریکات با کمال

دقت و با کمال متانت طرفین شیب هر دو طرف مملکت از این بدبختی است پیش می‌رویم (صحیح است) ما باید دست بدست هم بدهیم و کلاه هر دو طرف در خارج و بانگاه ملت ایران برای نجات از این بدبختی پیش می‌رویم (صحیح است) (دکتر بقائی - حقیقه که صحیح است) افرادی که در این کابینه هستند از مهم‌ترین و برجست‌ترین و مبرزترین اشخاص هستند که شما میتوانی در این مملکت پیدا کنید (دکتر مصدق - ما آنها را می‌شناسیم) این اشخاص حاضر شده‌اند که در مقابل نامالیات استادگی کرده و مبارزه کنند و مملکت را در این موقع نجات بدهند و ضمنا باستحضار آقایان نمایندگان محترم می‌رسانم که برنامه دولت این جانب حرف و نوشته و خطابه نیست بلکه کار و عمل است رئوس کارهایی که دولت انجام خواهد داد (دکتر بقائی - قتلها، تهدیدها شکنجه‌ها برنامه دولت شما است) و امیدوار است بفضل خداوند متعال و توجه مخصوص اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و مساعدت نمایندگان محترم توفیق انجام آن را حاصل نماید عبارت است از تغییر در طرز کارهای اداری کشور و اگذاری کاری‌های عمومی (دکتر مصدق - محال است ما زیر بار دیکتاتوری برویم مردم شمارا سرنگون خواهند کرد ممکن نیست) محلی بدست مردم از طریق تشکیل انجمنهای محلی در ده، بخش، شهرستان و استان و تهیه وضع زندگانی مردم ده نشین و ایلات بزندگانی مترقی ۲ - بهبود وضع اقتصادی کشور (صحیح است) (فراکسیون وطن - دروغ است) و اجرای برنامه هفت ساله با کمک سازمانهای محلی و تهیه کار برای یککلان و هرمان و آبادی به تناسب موقعیت هر محل رسمی در تبدیل بوجه کشور و تقلیل هزینه عمومی ۳ - تهیه و تقدیم لوایح قانونی بنظر تجدید نظر (مکی - منظور حبس و تبعید) در مقررات و قوانین که با مقتضیات کنونی کشور و احتیاجات مردم وفق نمیدهد و تأمین استقلال قضائی ۴ - باین آوردن هزینه زندگانی و ببالا بردن سطح زندگانی عمومی و ایجاد عدالت اجتماعی ۵ - توجه کامل بوضع فرهنگ و بهداشت و جلب همکاری مردم برای تمیم آن از طریق انجمنهای محلی در سیاست خارجی رویه دولت این جانب حفظ مناسبات حسنه با کلیه کشورها بر اساس احترام متقابل و رعایت منشور ملل متحد باشد (مکی - مخصوصاً آمریکا و انگلیس).

دکتر بقائی - خطاب به آقایان نمایندگان باینزده ماه پیش من پشت همین تریبون پیشینی کردم به نشینید و هیچ نکوتیولی مطمئن باشید که دودش بیچشم همه تان خواهد رفت بیچشم صرف نخست‌وزیر - آقایان و کلا ما در این جا حاضر شدیم برای اینکه خودمان را در اختیار شما بگذاریم و با کمک شما و با مساعدت شما بتوانیم

دکتر بقائی - خطاب به آقایان نمایندگان باینزده ماه پیش من پشت همین تریبون پیشینی کردم به نشینید و هیچ نکوتیولی مطمئن باشید که دودش بیچشم همه تان خواهد رفت بیچشم صرف نخست‌وزیر - آقایان و کلا ما در این جا حاضر شدیم برای اینکه خودمان را در اختیار شما بگذاریم و با کمک شما و با مساعدت شما بتوانیم

دکتر بقائی - خطاب به آقایان نمایندگان باینزده ماه پیش من پشت همین تریبون پیشینی کردم به نشینید و هیچ نکوتیولی مطمئن باشید که دودش بیچشم همه تان خواهد رفت بیچشم صرف نخست‌وزیر - آقایان و کلا ما در این جا حاضر شدیم برای اینکه خودمان را در اختیار شما بگذاریم و با کمک شما و با مساعدت شما بتوانیم

دکتر بقائی - خطاب به آقایان نمایندگان باینزده ماه پیش من پشت همین تریبون پیشینی کردم به نشینید و هیچ نکوتیولی مطمئن باشید که دودش بیچشم همه تان خواهد رفت بیچشم صرف نخست‌وزیر - آقایان و کلا ما در این جا حاضر شدیم برای اینکه خودمان را در اختیار شما بگذاریم و با کمک شما و با مساعدت شما بتوانیم

دکتر بقائی - خطاب به آقایان نمایندگان باینزده ماه پیش من پشت همین تریبون پیشینی کردم به نشینید و هیچ نکوتیولی مطمئن باشید که دودش بیچشم همه تان خواهد رفت بیچشم صرف نخست‌وزیر - آقایان و کلا ما در این جا حاضر شدیم برای اینکه خودمان را در اختیار شما بگذاریم و با کمک شما و با مساعدت شما بتوانیم

دکتر بقائی - خطاب به آقایان نمایندگان باینزده ماه پیش من پشت همین تریبون پیشینی کردم به نشینید و هیچ نکوتیولی مطمئن باشید که دودش بیچشم همه تان خواهد رفت بیچشم صرف نخست‌وزیر - آقایان و کلا ما در این جا حاضر شدیم برای اینکه خودمان را در اختیار شما بگذاریم و با کمک شما و با مساعدت شما بتوانیم

دکتر بقائی - خطاب به آقایان نمایندگان باینزده ماه پیش من پشت همین تریبون پیشینی کردم به نشینید و هیچ نکوتیولی مطمئن باشید که دودش بیچشم همه تان خواهد رفت بیچشم صرف نخست‌وزیر - آقایان و کلا ما در این جا حاضر شدیم برای اینکه خودمان را در اختیار شما بگذاریم و با کمک شما و با مساعدت شما بتوانیم

دکتر بقائی - خطاب به آقایان نمایندگان باینزده ماه پیش من پشت همین تریبون پیشینی کردم به نشینید و هیچ نکوتیولی مطمئن باشید که دودش بیچشم همه تان خواهد رفت بیچشم صرف نخست‌وزیر - آقایان و کلا ما در این جا حاضر شدیم برای اینکه خودمان را در اختیار شما بگذاریم و با کمک شما و با مساعدت شما بتوانیم

دکتر بقائی - خطاب به آقایان نمایندگان باینزده ماه پیش من پشت همین تریبون پیشینی کردم به نشینید و هیچ نکوتیولی مطمئن باشید که دودش بیچشم همه تان خواهد رفت بیچشم صرف نخست‌وزیر - آقایان و کلا ما در این جا حاضر شدیم برای اینکه خودمان را در اختیار شما بگذاریم و با کمک شما و با مساعدت شما بتوانیم

در این مجلس با این عرض شد که سال ۱۳۰۰ تومان
خرج آید چنانچه منظور شده مثلا اینجا مقرر می‌آید
نیدانم وزیر مختار می‌آید پادشاهان خارجی می‌آیند
اگر این اعتبار نباشد باید برویم پیش قوه قضاییه
و بگوئیم بنحویز برای پادشاه ساوراه اردن
چنان یار اینکه منظر ندارد اوصاف سال ۱۲۶۲ هزار
تومان بودی به برائی این فاضل در مجلس خرج
میشود خلاصه این آقایان مه خدمت کرده اند (اصنه)
(شوقری - شوقری مجلس است)

رئیس - آقای بالیوید بر مائید

پالیوید - بنده می‌خواستم از طرف خودم و
آقای اردلان راجع به قسمت چاپخانه بک عرضی
بر عرض آقایان برسانم عرض کنم که چاپخانه مجلس از
اول سال ۱۳۰۰ تا آخر ۱۳۲۷ - ۱۹۰۰ - ۲۳۳۹۰۳۷۰
ریال سود ویژه داشته که در حدود ۳ میلیون ریال
هزینه خود چاپخانه بوده
نورالدین اهامی - بنده یک کلمه عرض
میکنم آنروز بنده اینجا عرض کردم کلاز آزادی غیر

از شرح بیرون و بیرون است و این برای آقایان
نامه که ۳۰۰۰ سال ۱۳۰۰ سال ۱۳۰۰ سال ۱۳۰۰ سال ۱۳۰۰
دارد و منظورم این بود که بود کلازم تقاضای را
کم این آقایان از اینکه آید چنانچه غلبی
کار کرده و همه آقایان هم از ایشان متفکرند بنده
و تم تقاضای و آثار خرج آنرا نگاه نموده بودم
(اصنه)

رئیس - دیگر مندا کرده در مواد بود چه تمام
عد وائی قبل از اینکه رأی نهائی گرفته شود برای
نظر مفوضاتی مجلس ملاحظه فرمائید میشود
تعیین موقع و دستور جلسه بعد -
ختم جلسه

رئیس - دیگر چیزی در دستور نداریم جلسه
آبیه روز پنجشنبه دستور طرحی است که آقایان
داده اند (پیراسته - برنامه دولت)
(مجلس ۲۵ دقیقه قبل از ظهر ختم شد)
رئیس مجلس شورایی - رضا حکمت